

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور

۴۲. تنظیم بازار

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	۱. ردیف‌های هزینه‌ای تنظیم بازار
۱۹.....	۲. درآمدهای تنظیم بازار
۲۱.....	۳. بودجه کنترل بازار پس از طرح هدفمند کردن یارانه‌ها
۲۲.....	نتیجه‌گیری
۲۶.....	منابع و مآخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور ۴۲. تنظیم بازار

چکیده

یکی از نکاتی که بیانگر توانایی حاکمیت در اداره جامعه است تنظیم مناسب بازار و فراهم بودن کالاها و خدمات مورد نیاز مردم با قیمت مناسب و به میزان کافی است. تنظیم بازار در سال ۱۳۹۱ با توجه به احتمال اجرای فاز دوم طرح هدفمند کردن یارانه‌ها و تحریم اقتصادی از اهمیت بالاتری برخوردار است. در این گزارش به بررسی بودجه تخصیص داده شده به تنظیم بازار در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ پرداخته و با مقایسه آن با میزان بودجه تخصیصی در بودجه سال ۱۳۹۰، به بیان برخی انتقادات و پیشنهادات در این خصوص می‌پردازیم. بررسی ردیف‌های متفرقه ذیل ماده واحده لایحه بودجه که به مسئله تنظیم بازار می‌پردازد نشان می‌دهد که در مورد ردیف‌های متفرقه مرتبط با موضوع تنظیم بازار علاوه بر اینکه عناوین ردیف‌ها با افزودن مصارف جدید مبهم و غیر شفاف شده‌اند، با توجه به بند «۱۰» ماده واحده این امکان وجود دارد که این ارقام به‌جای استفاده در ردیف‌های در نظر گرفته شده، به مصرف اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها برسند، امری که در سال ۱۳۹۰ نیز تحقق یافته است. همچنین استفاده از بودجه برنامه تنظیم بازار داخلی در امور بدون ارتباط مانند تجهیز و نوسازی گمرک یا مصوبات سفر مقام معظم رهبری و نیز وجود بعضی عناوین درآمدی مانند درآمد ناشی از تهیه و

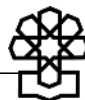
توزیع کالا برگ در حالی که نظام کالابریگی برچیده شده است از نکات ابهام لایحه بودجه در امر تنظیم بازار است.

- قابل ذکر است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ برای ذخیره‌سازی اقلام ضروری و اساسی در پشتیبانی طرح هدفمند کردن یارانه‌ها ردیف مستقلی در نظر گرفته نشده و این ذخیره‌سازی توسط مباشرین بخش خصوصی و از طریق تسهیلات بانکی صورت گرفته که این امر باعث افزایش محدودیت در ارائه تسهیلات بانکی برای دیگر فعالیت‌های اقتصادی می‌شود. همچنین دولت مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال که برای روزآمد کردن ذخایر در سال ۱۳۹۰ مورد نیاز بود را به‌عنوان تعهد معوق و پرداخت نشده ردیف یارانه کالاهای اساسی در نظر گرفته است. روزآمد کردن ذخایر برای سال ۱۳۹۱ نیز به مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال اعتبار نیاز دارد که به شکل صریح در لایحه بودجه ذکر نشده است.

مقدمه

یکی از اموری که در تأمین رضایت مردم از حکومت مؤثر است و می‌تواند امنیت روانی آنها را تأمین کند، تنظیم بازار مناسب است که در ادبیات علمی از آن به دخالت دولت در مواجهه با شکست بازار کالاها و خدمات یاد می‌شود. در این گزارش برای شناسایی بودجه‌ای که برای انجام این وظیفه در اختیار دولت قرار می‌گیرد به جایگاه بودجه تنظیم بازار در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ پرداخته می‌شود.

در این راستا، ابتدا ردیف‌های هزینه‌ای سپس ردیف‌های درآمدی و در نهایت بودجه

تنظیم بازار مرتبط با اجرای طرح هدفمند کردن یارانه‌ها مورد بحث قرار می‌گیرد.

۱. ردیف‌های هزینه‌ای تنظیم بازار

بخشی از ردیف‌های هزینه‌ای مربوط به تنظیم بازار از ردیف‌های متفرقه ذیل «اعتبارات یارانه‌ای» است. با توجه به بخشی از بند «۱۰» ماده واحده که بیان می‌دارد «در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها دولت می‌تواند علاوه بر منابع موضوع قانون یاد شده ردیف‌های یارانه‌ای پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور را نیز اختصاص دهد» در نتیجه این امکان وجود دارد که اعتبارات مربوط به تنظیم بازار داخلی در اجرای قانون هدفمند کردن استفاده شود و این امور از بودجه کافی برخوردار نشوند. همان‌طور که در ادامه نیز نشان داده شده است در سال ۱۳۹۰ هم برخی از اعتبارات این ردیف‌ها به مصرف اجرای قانون مذکور رسیده است.

۱-۱. ردیف متفرقه «یارانه کالاهای اساسی» (بند «۳» ردیف ۵۲۰۰۰۰ ردیف‌های متفرقه)

در برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه و در بند «۳» عنوانی به نام «یارانه کالاهای اساسی و هزینه‌های کنترل و تنظیم بازار کلیه کالاها و محصولات کشاورزی و دام و شیلات و سایر کالاها و هزینه بازرسی کالا و خدمات و یارانه اصل و سود و جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها از جمله صادراتی و سایر بدهی‌ها و تعهدات دستگاه‌های اجرایی و تأمین کالاها و خدمات ضروری» نام برده

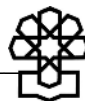
شده است. نکاتی که در مورد این ردیف قابل ذکر است عبارتند از:

۱-۱-۱. عنوان این ردیف به هیچ وجه شفاف نیست. در قوانین بودجه سال‌های پیش از ۱۳۸۷، عنوان «یارانه کالاهای اساسی» در یک ردیف ذکر نشده و منظور از یارانه کالاهای اساسی جمع ردیف‌های مربوط به یارانه اقلامی مانند یارانه کالابریگی و غیربرگی اقشار محروم و مستضعف، یارانه دارو و شیر خشک، یارانه آرد و... بود. از سال ۱۳۸۷ عنوان «یارانه کالاهای اساسی» به‌عنوان یک ردیف در ردیف‌های متفرقه بودجه ذکر شد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ مصارف متعددی به این ردیف اضافه شده که ذکر این تعداد مصرف برای یک ردیف، شفافیت بودجه را خدشه‌دار کرده و دولت را در هزینه کردن این ردیف کاملاً آزاد می‌گذارد.

۱-۱-۲. اصولاً ارائه یک ردیف متفرقه و مشخص نکردن سازمان مجری و متولی امر موجب می‌شود که پاسخگویی لازم در مورد آن برنامه صورت نگرفته و دستگاه‌های مشمول نیز در مورد وظیفه و سهم خود از بودجه اختصاصی با ابهام مواجه شوند.

بنابراین بهتر است این ردیف متفرقه با مشخص شدن دستگاه یا دستگاه‌های متولی مربوطه از بخش ردیف‌های متفرقه جدا و به ذیل بودجه دستگاه‌ها انتقال یابد.

۱-۱-۳. عنوان این ردیف متفرقه در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ با همین شماره ردیف یعنی بند «۳» ردیف ۵۲۰۰۰۰ «یارانه کالاهای اساسی» است و در عین حال که مصارف این ردیف افزایش چشمگیری داشته، اما میزان آن از ۲۵ هزار میلیارد ریال در بودجه سال ۱۳۹۰ با رشد منفی ۱۲ درصدی به ۲۲ هزار میلیارد ریال در بودجه

سال ۱۳۹۱ کاهش یافته است.

۴-۱. در مورد مصارف این ردیف در سال ۱۳۹۰ که اعتبار آن ۲۵ هزار میلیارد ذکر شده بود، وزارت صنعت، معدن و تجارت (وزارت بازرگانی سابق) طی یک نامه^۱ به مرکز پژوهش‌ها بیان داشته‌اند:

الف) مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال آن تخصیص نیافته است. نیمی از این مبلغ (مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال) تعهد معوق دولت برای «خرید و ذخیره‌سازی طرح پشتیبان قانون هدفمندی یارانه‌ها در سال ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰» است.

ب) مبلغ ۱۵ هزار میلیارد ریال آن با تصویب هیئت وزیران^۲ در اختیار سازمان هدفمندی یارانه‌ها قرار گرفت تا با رعایت قوانین و مقررات مربوط هزینه کند و وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مربوط را موظف ساخت تا از طریق سازمان هدفمندی یارانه‌ها درخصوص این یارانه اقدام کنند. براین اساس معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی مبلغ مذکور را در اختیار سازمان هدفمندی یارانه‌ها قرار داده است.^۳

ج) از ۱۵ هزار میلیارد ریال بودجه این ردیف که در اختیار سازمان هدفمندی یارانه‌ها قرار گرفت ۱ هزار میلیارد ریال بابت پرداخت یارانه توزیع شیر از ابتدای سال

۱. نامه معاونت توسعه بازرگانی داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت به مرکز پژوهش‌های مجلس مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۳، با شماره ۶۰/۲۴۲۰۹۹.

۲. تصویبنامه هیئت وزیران مورخ ۱۳۹۰/۴/۱، با شماره ۴۸۱۲۶/۴۸۱۲۶/۴۶۰۵۳ هـ.

۳. ابلاغیه معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به سازمان هدفمندی یارانه‌ها، مورخ ۱۳۹۰/۵/۱، با شماره ۱۰۰/۳۴۴۶۸.

۱۳۹۰ تا تاریخ ۱۳۹۰/۴/۱۵ به وزارت صنعت، معدن و تجارت پرداخت شد.^۱

همچنین با موافقت دبیر ستاد هدفمندسازی یارانه‌ها مبلغ ۷۰۰ میلیارد ریال بابت مطالبات شیر خانوار در سال ۱۳۸۹ و مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال بابت هزینه‌ها و تعهدات تنظیم بازار در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار گرفت.^۲

بدین ترتیب از ۱۵ هزار میلیارد ریال تخصیصی به یارانه‌های اساسی مبلغ ۲ هزار میلیارد ریال آن به وزارت صنعت، معدن و تجارت پرداخت شده که این وزارتخانه ۱ هزار و ۷۰۰ میلیارد ریال آن را صرف یارانه شیر و تنها ۳۰۰ میلیارد ریال آن را صرف تنظیم بازار کرده است. قابل ذکر است که بدین ترتیب مبلغ ۱۳ هزار میلیارد آن به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها پرداخت شده است.

د) از مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال تخصیص داده شده به تنظیم بازار از این ردیف مبلغ ۲۵۰ میلیارد ریال آن برای خرید مرکبات و ۵۰ میلیارد ریال آن نیز برای خرید مرغ در اختیار شرکت پشتیبانی امور دام قرار گرفت تا از این ارقام در تنظیم بازار شب عید نرویز سال ۱۳۹۱ استفاده شود.

بنابراین این ردیف متفرقه باید به ردیف‌های ذیل دستگاه‌های اجرایی منتقل شده و منظور از مصارف جدید آن و نیز سهم سازمان هدفمند کردن از این ردیف مشخص شود.

۱. نامه سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها به وزیر صنعت، معدن و تجارت، مورخ ۱۳۹۰/۶/۸، با شماره ۹۴/۱۰.

۲. نامه قائم‌مقام وزیر صنعت، معدن و تجارت به دبیر ستاد هدفمندسازی یارانه‌ها مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۰، با شماره ۱۳۶۰/۱۸۱۲۰۷ و نامه دبیر ستاد هدفمند کردن یارانه‌ها، به وزیر صنعت، معدن و تجارت مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ با

۱-۲. پرداخت ضرر و زیان خریدهای تضمینی (بند «۴» ردیف ۵۲۰۰۰۰ ردیف‌های متفرقه)

در مورد پرداخت ضرر و زیان خریدهای تضمینی که یکی از ابزارهای تنظیم بازار است در قوانین بودجه سال ۱۳۹۰ مبلغ ۱ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده بود، البته در آن قانون مبلغ ۱ هزار میلیارد ریال نیز بابت «یارانه سود و کارمزد خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و کالاهای اساسی» در نظر گرفته شده بود.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ با ترکیب ردیف‌های فوق در یک ردیف با عنوان «پرداخت ضرر و زیان خریدهای تضمینی و یارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات» مبلغ آن با رشد ۲۵ درصدی به عدد ۲/۵ میلیارد ریال بالغ شده است. نکات مبهم در این بند به شرح ذیل است:

۱-۲-۱. به چه دلیل دو ردیف جداگانه بودجه‌های سنواتی در سال گذشته در

بودجه سال جاری در قالب یک ردیف ذکر شده است؟

۱-۲-۲. برخی از مصارف این بند با مصارف بند «۳» اعتبارات یارانه‌ها یعنی

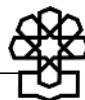
«یارانه کالاهای اساسی و هزینه‌های کنترل و تنظیم بازار کلیه کالاهای محصولات کشاورزی و دام و شیلات و سایر کالاهای و هزینه بازرسی کالا و خدمات و یارانه اصل و سود و جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها از جمله صادراتی و سایر بدهی‌ها و تعهدات دستگاه‌های اجرایی و تأمین کالاهای خدمات ضروری» مشترک بوده و موجب عدم شفافیت شده است.

۱-۲-۳. بهتر آن است که این ردیف نیز با توجه به تکرار آن در هر سال و زیر

پوشش بودن دستگاه‌های اجرایی مختلف به جداول ذیل دستگاه‌ها منتقل شود.

۴-۲-۱. بر اساس تبصره «۴» ماده واحده قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی و اصلاحیه آن «به منظور جلوگیری از هرگونه معامله سلف و پرداخت به موقع قیمت محصولات تضمینی که توسط دولت خریداری می‌شود، به کشاورزان اعتبارات پیش‌بینی شده مربوطه در قانون بودجه سالیانه صد درصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته تلقی می‌شود»، اما طبق گزارش‌های اخذ شده تخصیص و ردیف مرتبط در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ به شکل کامل صورت نگرفته و هزینه خریدهای تضمینی پرداخت نشده است.

۵-۲-۱. بر اساس تبصره «۳» ماده واحده قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی و اصلاحیه آن «دولت موظف است ضرر و زیان احتمالی موضوع این قانون را از منابع مالی خود تأمین نماید، همچنین به دولت اجازه داده می‌شود ضرر و زیان ناشی از دیرکرد پرداخت بیش از یک ماه موضوع این قانون را از محل منابع مالی خود تأمین و به ازای هر ماه تأخیر در پرداخت علاوه بر اصل قیمت محصولات خریداری شده، افزایشی متناسب با کارمزد سپرده‌های میان‌مدت که در ابتدای هر سال توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌شود، به صورت روزشمار پرداخت نماید». اما بر اساس گزارش‌های واصله سازمان‌هایی مانند سازمان تعاون روستایی کشور در حال حاضر با انباشت بدهی ناشی از عدم پرداخت بدهی‌های گذشته به میزانی چند برابر بودجه فعلی مواجهند و به خاطر این دیرکرد مجبور به پرداخت کارمزد ۲۴ درصدی بانک‌ها هستند.

۳-۱. تفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده کالاها و خدمات و جبران ضرر و زیان ناشی از آن و تسویه موارد قبلی

این ردیف که در سال‌های قبل برگرفته از تکلیف قانونی بند «ج» ماده (۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه و نیز تبصره «۲» بند «د» ماده (۱۰۱) قانون برنامه پنجم توسعه است. در عین حال که در بودجه سال ۱۳۸۹ رقم مصوب بدون احتساب «تسویه موارد قبلی» ۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده بود در بودجه سال ۱۳۹۰ با افزودن مصرف «تسویه موارد قبلی» به ۴ هزار میلیارد رسیده و در لایحه بودجه مورد بررسی با ۲۵ درصد کاهش به ۳ هزار میلیارد ریال رسیده است.

از نکات جالب در مورد این اعداد آن است که در قانون برنامه چهارم و پنجم براساس بندهای ذکر شده مقرر بوده تا دولت قیمتگذاری را به کالاهای اساسی، ضروری و عمومی محدود کند و در صورت قیمتگذاری در این موارد مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت آزاد را به تولیدکنندگان پرداخت کند، اما در طول سال‌های برنامه چهارم توسعه دولت به تهیه و تصویب کالاهای مشمول قیمتگذاری موفق نشد و بنابراین این حکم قانونی را اجرا نکرد تا به‌خاطر آن نیازی به هزینه این مبلغ داشته باشد. بنابراین ابتدا باید پرسید که این مبالغ آیا در سال‌های گذشته تخصیص یا هزینه شده است یا خیر؟ قابل ذکر است تا این لحظه فهرست این‌گونه کالاها تصویب و نهایی نشده است.

۴-۱. ایفای تعهدات خاص کالاهای اساسی دستگاه‌های اجرایی (نقدی)

هرچند منظور از «تعهدات خاص کالاهای اساسی دستگاه‌های اجرایی» از عنوان آن قابل فهم نیست، اما کمک‌هایی است که دولت از طریق سبدهای کالایی به کارکنان خود می‌کند یا کمک‌هایی است که دولت به مناسبت‌های مختلف به خیریه‌ها، هیئت و... ارائه می‌دهد. کارشناسان وزارت بازرگانی معتقد بودند که بودجه این ردیف در سال ۱۳۹۰ تخصیص نیافته است و آنها به دلیل هزینه در این حوزه و در مورد «یارانه برنج، روغن و شکر مراکز خیریه، نذورات و هیئت‌های عزاداری محرم و صفر (سال ۱۳۸۹)» با ۱۵۰ میلیارد ریال تعهدات معوق و پرداخت نشده مواجه شده‌اند. میزان این ردیف در لایحه مبلغ ۳ هزار و ۱۴۴ میلیارد ریال است که نسبت به رقم مصوب سال قبل ۳۵ درصد کاهش داشته است.

۵-۱. حذف ردیف یارانه تنظیم بازار

در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ تحت عنوان اعتبارات یارانه‌ها ردیفی به نام «تنظیم بازار (ازجمله مواد پروتئینی) با ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار وجود داشت که این ردیف در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ حذف شد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ اعتبار تنظیم بازار به ردیف یارانه کالاهای اساسی الحاق شده و با وجود افزوده شدن این عنوان از بودجه یارانه کالاهای اساسی در سال ۱۳۹۰ کاسته شده است. تعهدات معوق و پرداخت نشده بودجه تنظیم بازار به شرح ذیل است:

- مبلغ ۱۹ میلیارد ریال بابت حمل و نقل میوه و مرکبات ایام پایانی سال ۱۳۸۹،
- مبلغ ۳۴ میلیارد ریال بابت برنج، روغن، شکر، پنیر، گوشت قرمز و گوشت مرغ ستاد ارتحال امام (ره) سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰،
- مبلغ ۱۲۶/۹ میلیارد ریال بابت یارانه تنظیم بازار اقلام پروتئینی سال ۱۳۸۹.

۶-۱. اعتبارات اجرای طرح بازرسی کالا و خدمات (ردیف ۵۰ اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت))

یکی از ردیف‌های متفرقه در ذیل «ردیف‌های موردی (موقت)»، اعتبارات اجرای طرح بازرسی کالا و خدمات است. مبلغ در نظر گرفته شده در این طرح بالغ بر ۶۰۰ میلیارد ریال است که مبلغ قابل توجهی محسوب می‌شود.

ایجاد چنین ردیف موقتی در بودجه جای تأمل دارد، زیرا دستگاه‌های نظارتی دولتی در این زمینه وجود داشته و هریک دارای بودجه مشخص برای نیروی انسانی مورد نیاز می‌باشند. می‌توان از وزارت بازرگانی و سازمان‌های تابعه آن مانند سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و نیز از سازمان تعزیرات حکومتی که ذیل وزارت دادگستری فعالیت می‌کند به‌عنوان سازمان‌های مسئول بازرسی و نظارت کالاها و خدمات نام برد. علاوه بر دستگاه‌های دولتی اتحادیه‌ها و مجامع صنفی نیز به بازرسی می‌پردازند و این امر جزء وظایف قانونی آنهاست. تأمین مالی بازرسی اتحادیه‌ها و مجامع امور صنفی برعهده خود آنها بوده و باید آن را از منابع مالی خود از جمله اخذ حق عضویت از اعضا دریافت کنند و دولت قانوناً وظیفه‌ای در قبال آنها ندارد.

با توجه به مباحث فوق اختصاص ۶۰۰ میلیارد ریال به طرح بازرسی کالا و خدمات حتی در صورت اجرای فاز دوم طرح هدفمند کردن یارانه‌ها آن هم بدون مشخص شدن سازمان مربوطه ابهام دارد.

۷-۱. اجرای تبصره «۳» ماده (۷۲) قانون نظام صنفی کشور (بند «۷۰» اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه)

از اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه مربوط به تنظیم بازار می‌توان به اجرای تبصره «۳» ماده (۷۲) قانون نظام صنفی کشور اشاره کرد که در آن درآمدهای ناشی از دریافت جریمه تخلفات صنفی پس از واریز به خزانه در اختیار وزارت بازرگانی (صنعت، معدن و تجارت) قرار می‌گیرد تا در اجرای قانون مورد استفاده قرار دهد. بودجه این ردیف در لایحه بودجه معادل ۶۰ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به سال گذشته ۵۰ درصد رشد داشته است.

۸-۱. کنترل قیمت و ساماندهی توزیع موضوع تبصره ماده (۵) قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی

از دیگر اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه مربوط به ردیف «کنترل قیمت و ساماندهی توزیع موضوع تبصره ماده (۵) قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام» است. براساس این تبصره «کلیه درآمدهای ناشی از جریمه‌های دریافتی به حساب ویژه‌ای واریز می‌شود تا با تصویب هیئت‌وزیران برای

اجرای قانون و ساماندهی امر توزیع به مصرف برسد». البته با تصویب قانون نظام صنفی در سال ۱۳۸۳ تخلفات صنفی از این قانون مجزا شده است. مبلغ این ردیف در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ بالغ بر ۲۵۰ میلیارد ریال هزینه‌ای و ۴۰ میلیارد ریال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بود که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ این ردیف مشاهده نمی‌شود.

۹-۱. برنامه تنظیم بازار داخلی با شماره ۴۰۵۰۲

برنامه تنظیم بازار داخلی یکی از برنامه‌های اصلی است که اعتبارات بودجه تنظیم بازار در قالب آن پرداخت می‌شود و اعتبارات این برنامه همگی از نوع تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است. در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ در کل مبلغ ۱,۱۸۵,۹۰۳ میلیون ریال برای این برنامه که از برنامه‌های ذیل فصل بازرگانی و تعاون است پرداخت شده بود که این مبلغ در سال جاری با رشد ۱۸/۲۲ درصدی به ۱,۴۰۱,۹۴۰ میلیون ریال رسیده است. مبالغ پرداختی در قالب این برنامه به وزارت صنعت، معدن و تجارت (بازرگانی سابق)، وزارت جهاد کشاورزی، گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان مرکزی تعاون روستایی پرداخت می‌شد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ بودجه‌ای نیز برای وزارت کشور در این زمینه تعلق گرفت؛ در ادامه به هریک از این بودجه‌ها اشاره می‌کنیم:

۹-۱-۱. بودجه وزارت صنعت، معدن و تجارت از برنامه تنظیم بازار داخلی:

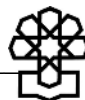
بودجه این وزارتخانه از برنامه مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ برابر با ۲۳۶,۷۴۹

میلیون ریال است که نسبت به سال ۱۳۹۰ رشدی ۲۳/۶۳ درصدی تجربه کرده است. موارد استفاده بودجه این برنامه در این دو سال عبارتند از: تجهیز، بازسازی، نگهداری و تکمیل تأسیسات ذخیره‌ای گندم، تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، کمک‌های فنی و اعتباری برای تولید مواد اولیه فرش دستباف و ایجاد مجتمع‌های قالی‌بافی، تعمیر و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات وزارتخانه، کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات نگهداری گندم و نیز کمک‌های فنی و اعتباری بهسازی نانویی‌ها به شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران به شکل ملی و بودجه بهسازی و تکمیل کشتارگاه بهبهان به شکل استانی. نکات قابل بحث در این حوزه آن است که:

الف) در عین حال که در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ در مورد «برآورد سال‌های بعد» بودجه موردنیاز همه این برنامه‌ها مبلغ صفر ریال در نظر گرفته شده، اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ برای آنها مجدداً بودجه‌ای در حدود سال ۱۳۹۰ در نظر گرفته شده است که این سؤال را به وجود می‌آورد که آیا بودجه سال ۱۳۹۰ تخصیص داده نشده است یا برآوردها درست نبوده است.

ب) در ریزبرنامه‌های ذکر شده برای برنامه تنظیم بازار داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت بودجه تعمیر و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات وزارتخانه و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان نسبت به اعتبار در نظر گرفته شده در سال ۱۳۹۰ حدود دو برابر شده‌اند که جای سؤال دارد.

ج) وجود دو برنامه مجزا و ردیف بودجه جدا برای برنامه‌های «تجهیز،

بازسازی، نگهداری و تکمیل تأسیسات ذخیره‌ای گندم» و «کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات نگهداری گندم» که هر دو نیز در اختیار شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران قرار می‌گیرند جای سؤال دارد.

۲-۹-۱. بودجه وزارت جهاد کشاورزی از برنامه تنظیم بازار داخلی: بودجه

این وزارتخانه در قالب برنامه تنظیم بازار دارای دو ردیف بودجه است که یک «احداث سیلوی ۱۰۰ هزار تنی گرمسار» و دیگری «احداث سیلوی ۱۰۰ هزار تنی گرمسار (وامی)»^۱ است. بودجه عمرانی این سیلو برای سال‌های بعد نیز وجود خواهد داشت و تنها نکته قابل تأمل آن است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ این طرح به‌عنوان یک طرح ملی بودجه دریافت می‌کرده و در بودجه سال ۱۳۹۱ این طرح به‌عنوان یک طرح استانی مطرح شده است. در مجموع بودجه تنظیم بازار داخلی وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۱ مبلغ ۲۵,۳۲۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است که نسبت به سال قبل ۱۰/۳۶ درصد رشد داشته است.

۳-۹-۱. بودجه گمرک جمهوری اسلامی ایران از برنامه تنظیم بازار داخلی:

بودجه گمرک جمهوری اسلامی ایران از برنامه تنظیم بازار داخلی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ مبلغ ۶۵۹,۶۵۹ میلیون ریال است که نسبت به سال قبل حدود ۵ درصد کاهش یافته است. گمرک جمهوری اسلامی ایران بیان داشته است که در مقطع ۹ ماهه سال ۱۳۹۰ معادل ۶۲ درصد بودجه این ردیف پرداخت شده و با توجه به عدم اعلام تخصیص نهایی

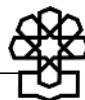
۱. منظور از عبارت «وامی» در این ردیف مشخص نیست. اگر این پروژه‌ای با وام تأمین می‌شود نیازی به ذکر در بودجه وجود ندارد.

هزینه‌های ضروری و پیش‌بینی شده در این خصوص به تعویق افتاده است.^۱ از نکات جالب در مورد این بودجه آن است که از آن برای خرید تجهیزات و تعمیرات اساسی اماکن گمرکی استفاده می‌شود حال آنکه نقش گمرک در تنظیم بازار داخلی نقش اصلی نبوده و این مصارف بیشتر در برنامه توسعه بازرگانی خارجی معنادار است. با توجه به اینکه سهم بودجه گمرک از برنامه تنظیم بازار داخلی حدود ۵۰ درصد است بنابراین به‌نظر می‌رسد که آوردن خرید تجهیزات و تعمیرات اساسی اماکن گمرکی در قالب برنامه تنظیم بازار داخلی شفافیت بودجه را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۴-۹-۱. بودجه سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران از برنامه تنظیم بازار داخلی: بودجه سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران حدود ربع بودجه تنظیم بازار داخلی است و برای کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات نگهداری، فرآوری، بسته‌بندی و مراکز عرضه محصولات کشاورزی استفاده می‌شود. میزان این بودجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ با ۳۷ درصد رشد به ۳۸۲,۲۸۲ میلیون ریال رسیده است. براساس نامه سازمان مذکور به مرکز پژوهش‌های مجلس^۲ تاکنون تخصیص ۷۱/۳ درصد مبلغ این ردیف ابلاغ شده و ۴۵ درصد آن اخذ شده است و اخذ مابقی تخصیص ابلاغی منوط به مبادله موافقتنامه است که بخشی از تأخیر مبادله به دلیل

۱. نامه گمرک جمهوری اسلامی ایران به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۴، با شماره ۲۳۳۶۵۷.

۲. نامه سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۴، با شماره ۲۲۵۰۴.

عدم راه‌اندازی سامانه مبادله موافقتنامه‌ها توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور تا شهریورماه است.

دو برنامه اصلی در هزینه‌کرد این بودجه عبارتند از:

- افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی با مبلغ حدود ۹۴ میلیارد ریال با حجم ۱۲۲۵۰۰ تن،

- حمایت‌های ویژه با مبلغ حدود ۱۸۵ میلیارد ریال برای پروژه‌های.

۱. ایجاد و تجهیز مراکز عرضه محصولات کشاورزی با حجم ۴۰۰۰۰ مترمربع به مبلغ ۹۷،۵۸۰ میلیون ریال (تاکنون بالغ بر ۱۵۰۰ غرفه عرضه مستقیم محصولات کشاورزی توسط شبکه تحت پوشش ساخته شده است)،

۲. ایجاد مراکز فرآوری، بسته‌بندی و تأسیسات نگهداری محصولات کشاورزی

با حجم ۳۲ واحد به مبلغ ۸۷ میلیارد ریال،

۳. اختصاص ۱۰ درصد از اعتبار ردیف براساس ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی بند

«ص» ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجم توسعه جهت سرمایه در گردش که با تلفیق مبلغ

۷۲ میلیارد ریال سهم بانک (با انعقاد قرارداد عاملیت با بانک) مبلغ سرمایه در گردش

به مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال افزایش خواهد یافت که مبلغ مذکور جهت انجام خریدهای

توافقی اختصاص خواهد یافت.^۱

۵-۹-۱. بودجه وزارت کشور از برنامه تنظیم بازار داخلی: هرچند به‌نظر

نمی‌رسد که وزارت کشور نقش مستقیمی در تنظیم بازار داشته باشد و تا لایحه

بودجه مورد بررسی چنین نقشی در قوانین بودجه سال قبل نیز مشاهده نشد در

سال جدید مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال معادل ۷ درصد بودجه برنامه تنظیم بازار داخلی در اختیار این وزارتخانه قرار گرفت تا به «مطالعه و اجرای پروژه‌های موضوع سفر مقام معظم رهبری به کرمانشاه» بپردازد. اینکه این پروژه‌ها چه پروژه‌هایی است و آیا ارتباطی با تنظیم بازار دارد و اینکه چرا به جای وزارت صنعت، معدن و تجارت وزارت کشور باید مسئول مطالعه و اجرای آن باشد مورد سؤال است.

همچنین باید توجه داشت که در جدول شماره ۹ لایحه بودجه ردیفی با عنوان «اعتبار طرح‌های مربوط به تعهدات سفرهای مقام معظم رهبری - کمک» وجود دارد که این مبلغ باید در آن ردیف لحاظ شود.

۱-۱۰. برنامه راهبری تنظیم بازار داخلی (شماره ۴۰۵۲۰)

برنامه راهبری تنظیم بازار نیز یکی از برنامه‌های اصلی در مسئله تنظیم بازار است که اعتبار آن به شکل هزینه‌های عمومی در ذیل برنامه‌های نهاد ریاست جمهوری و وزارت صنعت، معدن و تجارت آمده است. در مورد استفاده‌ای که از این بودجه می‌شود آن را بودجه در اختیار ستاد تنظیم بازار با دبیری وزارت صنعت، معدن و تجارت و کارگروه کنترل بازار با دبیری ریاست جمهوری ذکر می‌کنند.

بودجه وزارت صنعت، معدن و تجارت از ردیف برنامه راهبری تنظیم بازار داخلی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ حدود ۱۳۵ میلیارد ریال است که نسبت به سال قبل حدود ۱۰ درصد کاهش داشته است.

بودجه نهاد ریاست جمهوری از برنامه راهبری تنظیم بازار برابر با ۱۰ میلیارد

ریال است که نسبت به سال قبل حدود ۱/۶ درصد رشد داشته است. متأسفانه نهاد ریاست‌جمهوری نسبت به نامه و دعوت به جلسه مرکز پژوهش‌ها^۱ بی‌توجه بوده و در مورد موارد استفاده این بودجه در سال ۱۳۹۰ هیچ توضیحی نداده است.

۲. درآمدهای تنظیم بازار

از درآمدهای بودجه‌ای مرتبط با تنظیم بازار می‌توان به درآمدهای ذیل اشاره کرد:

۲-۱. درآمد حاصل از تخلفات صنفی

در عین حال که براساس تبصره «۳» ماده (۷۲) قانون نظام صنفی کشور کلیه درآمدهای حاصل از جریمه‌های صنفی باید پس از واریز به خزانه در اختیار وزارت بازرگانی (صنعت، معدن و تجارت) قرار گیرد تا برای اجرای آن قانون استفاده شود و این مبلغ به شکل اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه در اعتبارات ردیف‌های متفرقه می‌آید، اما ردیفی دیگر به‌عنوان درآمد حاصل از تخلفات صنفی وجود دارد که مشخص نیست چه تفاوتی با ردیف مذکور دارد.

میزان درآمد ارزیابی شده برای این ردیف مبلغ ۱۵۰ میلیارد ریال است که نسبت به سال قبل ۲۵ درصد رشد داشته است. همچنین با توجه به گزارش عملکرد ۹ ماهه این ردیف در سال ۱۳۹۰ که نسبت به مصوب ۹ ماهه ۹۸/۵ درصد تحقق داشته

۱. نامه بی‌پاسخ مرکز پژوهش‌های مجلس به معاونت نظارت و هماهنگی در سیاست‌های اقتصادی نهاد ریاست‌جمهوری مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ با شماره ۱۲۵۳۹.

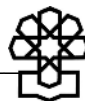
می‌توان امیدوار بود که این درآمد در سال ۱۳۹۱ نیز تحقق یابد.

۲-۲. درآمدهای حاصل از اخذ هزینه‌های مربوط به تهیه و توزیع کالا بزرگ

این درآمدها در لایحه بودجه ۱۰ میلیارد ریال برآورد شده است درحالی که براساس اعلام مسئولان کالا بزرگ از نظام اقتصادی کشور حذف شده است، بنابراین وجود این ردیف در بودجه سنواتی جای سؤال دارد. قابل ذکر است که بودجه این ردیف در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ بالغ بر ۴۰ میلیارد ریال بوده است.

۲-۳. درآمدهای حاصل از صدور شناسه ملی کالا و خدمات (از جمله درآمدهای مرکز شماره‌گذاری کالا و خدمات ایران (ایران‌کد) تحت پوشش وزارت بازرگانی)

با توجه به اینکه در بند «ج» ماده (۱۰۱) قانون برنامه پنجم توسعه دولت می‌تواند «نسبت به توسعه نظام ملی طبقه‌بندی و خدمات شناسه کالا و خدمات ایران (ایران کد) به منظور ایجاد نظام منسجم و یکپارچه برای تبادل اطلاعات مربوط به کالاها و خدمات اقدام نموده و کلیه عرضه‌کنندگان کالا و خدمات را مکلف به اخذ و روزآمد کردن این شناسه (کد) و دستگاه‌های اجرایی ذیربط را موظف به استفاده از آن نماید». لذا چنین درآمدی برای دولت متصور است. مبلغ برآورد شده برای این درآمد ۸۰ میلیارد ریال است که تغییری نسبت به سال قبل نداشته و با توجه به عدم وجود گزارشی از میزان تحقق آن در سال قبل و کالاها و خدماتی که در سال ۱۳۹۱ اخذ

ایران‌کد برای آنها الزامی خواهد شد نمی‌توان در مورد میزان تحقق این درآمد اظهارنظر کرد.

۳. بودجه کنترل بازار پس از طرح هدفمند کردن یارانه‌ها

یکی از فعالیت‌های دولت در اجرای طرح هدفمندسازی یارانه‌ها ذخیره‌سازی ۱۶ قلم کالای اساسی برای تنظیم بازار پس از اجرای این طرح بوده است. در اجرای این ذخیره‌سازی از منابع بانکی استفاده شده و با توجه به اینکه بانک‌ها حاضر نبودند به شرکت‌های دولتی مربوطه وام دهند فراخوان از بخش خصوصی صورت گرفت تا با اخذ تسهیلات بانکی و با ضمانت معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به خرید و ذخیره‌سازی این اقلام بپردازند. میزان تسهیلات بانکی استفاده شده در این حوزه ۲۰ هزار میلیارد ریال بوده است. بدین ترتیب دولت بدون هزینه کردن بودجه‌ای در این خصوص با استفاده از منابع بانکی و حضور بخش خصوصی به تنظیم بازار پرداخت و البته این امر موجب افزایش محدودیت در ارائه تسهیلات بانکی به سایر فعالیت‌های اقتصادی شده است.

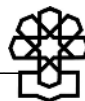
قابل ذکر است باید کالاهای ذخیره‌سازی در هر دوره‌ای متناسب با شرایط اقتصادی به‌روز شود و وزارت صنعت، معدن و تجارت (بازرگانی سابق) بابت هزینه‌های «خرید و ذخیره‌ذخیره‌سازی طرح پشتیبان قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰» با ۵ هزار میلیارد ریال تعهدات که هنوز پرداخت نشده مواجه

است.^۱ با توجه به موارد فوق، در صورت اجرای فاز دوم طرح ذخیره‌سازی، به حداقل ۵ هزار میلیارد ریال اعتبار دیگر برای سال ۱۳۹۱ نیاز است که به شکل صریح در لایحه بودجه در نظر گرفته نشده است.

نتیجه‌گیری

۱. تنظیم بازار از وظایف دولت است که در ادبیات اقتصادی با عنوان مداخله دولت در مواجهه با شکست بازار در بازار کالاها و خدمات از آن یاد می‌شود. در سال ۱۳۹۱ با توجه به احتمال اجرای فاز دوم طرح هدفمند کردن یارانه‌ها و تحریم اقتصادی از اهمیت بالاتری برخوردار است.
۲. در این گزارش برخی ردیف‌های هزینه‌ای و درآمدی مرتبط با تنظیم بازار در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ بررسی و به بودجه تنظیم بازار مورد نیاز برای حمایت از اجرای طرح هدفمند کردن یارانه‌ها اشاره شده است.
۳. با توجه به اینکه بخشی از ردیف‌های هزینه‌ای مربوط به تنظیم بازار از ردیف‌های متفرقه ذیل «اعتبارت یارانه‌ای» است و با عنایت به بخشی از بند «۱۰» ماده واحده که بیان می‌دارد «در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها دولت می‌تواند علاوه بر منابع موضوع قانون یاد شده ردیف‌های یارانه‌ای پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور را نیز اختصاص دهد» در نتیجه این امکان وجود دارد که اعتبارات

۱. نامه معاونت توسعه بازرگانی داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت به مرکز پژوهش‌های مجلس مورخ

مربوط به تنظیم بازار داخلی در اجرای قانون هدفمند کردن استفاده شود.

۴. ردیف هزینه‌ای مربوط به «یارانه کالاهای اساسی» با افزودن مصارف جدید و متعدد کاملاً مبهم شده است و با توجه به مشخص نشدن دستگاه مجری مشخص نیست که توسط چه دستگاهی در چه زمینه‌ای پرداخت می‌شود. همچنین همان‌طور که در سال ۱۳۹۰ مبلغ ۱۳ هزار میلیارد ریال آن به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها اختصاص یافته باید سهم این سازمان از این ردیف مشخص شود.

۵. ردیف هزینه‌ای «پرداخت ضرر و زیان خریدهای تضمینی و پرداخت ضرر و زیان خریدهای تضمینی و یارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات» ترکیب دو ردیف بودجه‌ای در سال قبل است. تخصیص بودجه سال ۱۳۹۰ به این ردیف مورد تشکیک است و سازمان‌های مربوطه اکنون با بدهی‌هایی بیش از مبلغ اختصاص داده شده مواجهند که بابت آن به بانک‌ها کارمزد نیز می‌پردازند.

۶. در مورد ردیف هزینه‌ای «تفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده کالاها و خدمات و جبران ضرر و زیان ناشی از آن و تسویه موارد قبلی» با توجه به اینکه در طول برنامه چهارم توسعه و در برنامه پنجم توسعه تاکنون فهرست کالاهای مشمول قیمتگذاری مشخص نشده است تخصیص بودجه سال‌های گذشته و میزان بودجه مربوط در لایحه مورد بررسی سؤال برانگیز است.

۷. ردیف هزینه‌ای ایفای تعهدات خاص کالاهای اساسی دستگاه‌های اجرایی (نقدی) دارای مصارفی نامشخص است و بودجه آن بنا به اظهارات کارشناسان وزارت

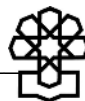
صنعت، معدن و تجارت در سال ۱۳۹۰ تخصیص نیافته و دارای ۱۵۰ میلیارد ریال تعهدات معوق است.

۸. در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ ردیفی به نام «تنظیم بازار (از جمله مواد پروتئینی) با ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار وجود داشت که این ردیف در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ حذف شد. قابل ذکر است که این ردیف حذف شده دارای تعهدات معوقی حدود ۱۸۰ میلیارد ریال است.

۹. اعتبارات اجرای طرح بازرسی کالا و خدمات با توجه به بودجه جاری سازمان‌ها و نهادهای دولتی مسئول بازرسی کالا و خدمات اختصاص ۶۰۰ میلیارد ریال اضافی برای طرح بازرسی کالا و خدمات دارای ابهام است.

۱۰. اعتبار متمرکز درآمد - هزینه اجرای تبصره «۳» ماده (۷۲) قانون نظام صنفی کشور در لایحه بودجه نسبت به سال گذشته ۵۰ درصد رشد داشته و ردیف «کنترل قیمت و ساماندهی توزیع موضوع تبصره ماده «۵» قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی» حذف شده است.

۱۱. برنامه تنظیم بازار داخلی یکی از برنامه‌های اصلی است که اعتبارات بودجه تنظیم بازار در قالب آن پرداخت می‌شود. سهم بودجه تنظیم بازار گمرک از کل بودجه این برنامه ۵۰ درصد است در حالی که برای خرید تجهیزات و تعمیرات اساسی اماکن گمرکی استفاده شده و با تنظیم بازار ارتباط اصلی و معنادار ندارد. استفاده از بودجه این برنامه برای طرح‌های مصوب سفر مقام معظم رهبری به استان کرمانشاه آن هم تحت نظارت وزارت کشور نیز موجب عدم شفافیت بودجه خواهد شد.

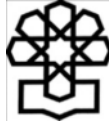
۱۲. گزارشی از عملکرد برنامه «راهبری تنظیم بازار داخلی» (که در اختیار نهاد ریاست جمهوری و وزارت صنعت و معدن و تجارت قرار می‌گیرد) در دسترس نیست تا مورد ارزیابی قرار گیرد، اما مصارف این ردیف باید شفاف‌سازی شود.

۱۳. درآمد حاصل از تخلفات صنفی توجه به تحقق ۹۸/۵ درصدی ۹ ماهه سال ۱۳۹۰ منطقی است، اما درآمد حاصل از اخذ هزینه‌های مربوط به تهیه و توزیع کالا برگ با توجه به حذف کالا برگ از نظام اقتصادی کشور غیرمنطقی به نظر می‌رسد.

۱۴. خرید و ذخیره‌سازی اقلام ضروری و اساسی در پشتیبانی طرح هدفمند کردن یارانه‌ها توسط مباشرین بخش خصوصی و از طریق تسهیلات بانکی صورت گرفته که این امر باعث افزایش محدودیت در ارائه تسهیلات بانکی برای دیگر فعالیت‌های اقتصادی می‌شود. در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ ردیف مستقلی برای ذخیره‌سازی در نظر گرفته نشده بود و دولت مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال که برای روزآمد کردن ذخایر در سال ۱۳۹۰ مورد نیاز بود را به‌عنوان تعهد معوق و پرداخت نشده ردیف یارانه کالاهای اساسی در نظر گرفته است. روزآمد کردن ذخایر برای سال ۱۳۹۱ نیز به مبلغ ۵ هزار میلیارد ریال اعتبار نیاز است که به شکل صریح در لایحه بودجه ذکر نشده است.

منابع و مأخذ

۱. ابلاغیه معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها مورخ ۱۳۹۰/۵/۱، با شماره ۱۰۰/۳۴۴۶۸.
۲. تصویب‌نامه هیئت‌وزیران مورخ ۱۳۹۰/۴/۱، با شماره ۴۸۶۲۶/ت/۴۶۰۵۳ هـ.
۳. نامه بی‌پاسخ مرکز پژوهش‌های مجلس به معاونت نظارت و هماهنگی در سیاست‌های اقتصادی نهاد ریاست‌جمهوری مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ با شماره ۱۲۵۳۹.
۴. نامه دبیر ستاد هدفمند کردن یارانه‌ها به وزیر صنعت، معدن و تجارت مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸، با شماره ۲۲۵۹۳۸.
۵. نامه سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۴، با شماره ۲۲۵۰۴.
۶. نامه سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها به وزیر صنعت، معدن و تجارت مورخ ۱۳۹۰/۶/۸ با شماره ۹۴/۱۰.
۷. نامه قائم‌مقام وزیر صنعت، معدن و تجارت به دبیر ستاد هدفمندی‌سازی یارانه‌ها مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۰، با شماره ۶۰/۱۸۱۲۰۷.
۸. نامه گمرک جمهوری اسلامی ایران به مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۴، با شماره ۲۳۳۶۵۷.
۹. نامه معاونت توسعه بازرگانی داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت به مرکز پژوهش‌های مجلس مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۳، با شماره ۶۰/۲۴۲۰۹۹.

شماره مسلسل: ۱۲۲۸۵

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور ۴۲. تنظیم بازار

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه بازرگانی)

تهیه و تدوین: سیدمحسن علوی‌منش

ناظر علمی: فتح‌اله تاری

متقاضی: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. بودجه

۲. تنظیم بازار

۳. طرح هدفمند کردن یارانه‌ها

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۱۲/۱۴